

Zadruga pred dejstvom – sanacija ali propad

Lastniki so ostali brez pooblastil in z odprtimi terjatvami, ki jih bodo morali sami reševati – Ljutomersko mleko v Vindijo

Prisilna poravnava v Pomurskih mlekarnah še ni izglasovana. Možnost, da ne bi bila izglasovana, je majhna. Malo verjetno je tudi, da bi družba ob morebitni pritožbi in predlogu za stečaj pristala v njem. Imenovana sta upniška odbora ločitvenih in navadnih upnikov. Predsednik upravnega odbora ločitvenih upnikov je postal mag. Anton Zidar iz Poštne banke Slovenije (PBS). NLB se je kot največja upnica predsedovanju odpovedala, in to zaradi napovedane prodaje svoje terjatve. Upniški odbor je že razpravljal o načrtu finančnega prestrukturiranja družbe. Seznanil se je s predlogom možnosti konverzije dela terjatev v lastniške deleže. Po predlogu iz načrta ima vsak ločitveni upnik možnost konverzije dela terjatev. Višina ni določena, je pa določen najnižji znesek konverzije – 50 tisoč evrov. Upniki so sklenili, da bodo ravnali v skladu z dogovorom in v interesu družbe. Morebitno konverzijo terjatev bo mogoče izvesti, če se bo zanjo odločilo najmanj tri četrtine ločitvenih upnikov.

KZ Radgona in SKZ Ljutomer - Križevci izločena iz upniškega odbora

V upravni odbor so sta bila poleg drugih večjih upnikov predlagana predstavnik dveh zadrug upnic, in sicer radgonske in ljutomersko-križevske. Sodišče je ugotovilo, da sta obe zadrugi v preteklem obdobju sodelovali v poslovanju ali nadzoru mlekarne in imata obe v družbi več kot 0,5-odstotni lastniški delež. Zato zaradi navzkrižja interesov po zakonu ne moreta imeti predstavnikov v upniškem odboru. Za predsednika petčlanskega upravnega odbora navadnih upnikov je bil izvoljen Gregor Purg, ki zastopa upnika Kerk - Genetiks. Navadnim upnikom je v načrtu prestrukturiranja ponujeno poplačilo terjatev v roku enega leta v višini 90 odstotkov vrednosti terjatve. Hkrati jim je ponujena možnost konverzije

dela terjatev v lastniške deleže družbe. Posredno imajo tako zadruga kot glavni dobavitelji mlekarne ponovno pred sabo možnost dokapitalizacije družbe, ki so jo odlagali tri leta, in to kljub sprejetim sklepom o dokapitalizaciji. To je en del zgodbe, drugi je, kako bodo tekla plačila v postopku prisilne poravnave. Že zdaj vsa plačila potekajo z odobritvijo oziroma avtorizacijo plačil prisilnega upravitelja.

Dolgovi

Vse terjatve do bank so prenesene v kratkoročne finančne obveznosti, saj ni bilo sklenjenega dogovora o reprogramiranju in so praktično vse obveznosti že zapadle v začetku letošnjega leta. Skupni dolg do bank znaša 6,4 milijona evrov. Vsi ti dolgovi so zavarovani z menicami, vrednostnimi papirji in hipotekami. Dolg do navadnih upnikov, v prvi vrsti dobaviteljev, se giblje prav tako okrog 6,5 milijona evrov. Skupni dolg Pomurskih mlekarne znaša tako 14,8 milijona evrov. Ob tem velja poudariti, da med upniki ni delavcev, saj mlekarne obveznosti za plače in prispevke redno pokrivajo. Bile so odprte obveznosti zaradi neplačanega DDV, vendar je bil tudi ta poravnani. Med navadnimi upniki izstopajo štiri zadruga dobaviteljice mleka. Največji upnik je SKZ Ljutomer - Križevci, ki ima približno milijon evrov terjatev. Takoj za njo je Pomurska mlekarne zadruga z 864 tisoč evri odprtih terjatev. Mlekarska zadruga Ptuj ima za 737 tisoč evrov neplačanega mleka. Iz odprtih terjatev Mlekarske zadruga Ptuj se vidi, da ta vsega odkupljenega mleka ne prodaja Pomurskim mlekarnam, ampak del mleka še vedno prodaja drugim mlekarnam. Zanimivi sta še dve terjatvi, in sicer terjatev KZ Radgona, ki ima odprtih 358 tisoč evrov obveznosti. Eden od večjih upnikov Pomurskih mlekarne je Mercator, ki ima za

675 tisoč evrov neplačanih terjatev. Del terjatve lahko nesporno povežemo s KZ Radgona. Ta je že v začetku lanskega leta začela kompenzациjo s Pomurskimi mlekarnami in Mercatorjem. Del posla pri mleku KZ Radgona še vedno realizira na ta način.

Terjatve zadrug niso majhne. Te se kažejo v delnih preložitvah plačil, vendar dobijo kmetje mleko plačano. Še največ težav ima Pomurska mlekarne zadruga. Ta v svojem bistvu in načinu delovanja ni zadruga, ampak posredniška trgovska organizacija, ki je pri svojem poslu odvisna od enega artikla – to je mleko. Tega zbira in vozi v mlekarne. Opravi evidentiranje in si obračuna provizijo. Ko pride denar na račun, ga z odbitkom manipulativnih stroškov nakaže naprej kmetom. Do zdaj je še nekako šlo, ker se je še dalo dogovarjati o plačilih s Pomurskimi mlekarnami. Z uvedbo pravil pri plačilih, ki jih bo narekoval prisilni upravitelj, pa se bo verjetno zgodilo, da bo zadruga zašla v finančne težave. Da finančne razmere v zadrugi niso idealne, potrjujejo novi odhodi kmetov k drugim kupcem. Poleti se je za ta korak odločil največji rejec krav molznic v Pomurski mlekarne zadrugi Marijan Perša iz Fikšinec z letno proizvodnjo okrog sto tisoč litrov mleka. Poznavalci menijo, da bo teh odhodov kmetov iz Ledavskega dola še več. To je lahko za mlekarne posredno izredno neugodno, saj ti kmetje proizvedejo več kot polovico mleka, ki ga zadruga prodaja Pomurskim mlekarnam. Razlog za odhode niso razmere v mlekarne, ampak nesposobnost zadruga, da finančno spremlja te velike proizvajalce. Zadržno vodstvo se žal ne ukvarja s tem problemom, zato se bodo verjetno pojavile težave pri izplačilih mleka in nove premaknitve plačil. S tem problema ne bodo rešili, če v zadrugi ne bodo zagotovili lastnih likvidnih sredstev za

plačilo mleka. Ponovno naj bi bila aktualna povezava Pomurske mlekarne zadruga z Mlekarsko zadrugo Ptuj. S tem bi se izognili finančnim problemom, po drugi strani pa bi povezava pospešila odhode kmetov iz zadruga k drugim kupcem. Z vidika Mlekarske zadruga Ptuj to verjetno ne bi bil večji problem, saj bi izpad lahko nadomestila z mlekom, ki ga zdaj prodaja drugim mlekarnam. S pripojitvijo ali združitvijo s Pomursko mlekarne zadrugo pa bi prišla do pomembnega lastniškega deleža v mlekarne. Monopolni položaj dobavitelja mleka, Mlekarske zadruga Ptuj, za mlekarne ni ugoden, čeprav imajo te v rokah močnega aduta, s katerim lahko obvladujejo monopolnega dobavitelja. Po neuspešnih dokapitalizacijah imajo Pomurske mlekarne v rokah močan vzvod, s katerim lahko popravijo svojo finančno sliko. Odprta, čeprav odpisana, je še vedno terjatev Pomurskih mlekarne do družbe pooblaščenke, ki so ji mlekarne posodile poldrugi milijon evrov.

Prebeg SKZ Ljutomer - Križevci

Ena od pobudnic za zamenjavo prejšnjega vodstva mlekarne in zagonov nove sanacijske poti v Pomurskih mlekarne SKZ Ljutomer - Križevci se je odločila za novo radikalno »sanacijsko potezo« pri reševanju Pomurskih mlekarne. Potem ko ni uspela s predlogom za stečaj Pomurskih mlekarne, je zdaj naredila novo potezo. Prejšnji petek je obvestila vodstvo mlekarne, da s prvim novembrom ustavlja dobavo mleka Pomurskim mlekarne in da bo od tega dne naprej mleko prodajala novemu kupcu. Tako so cisterne s svežim mlekom iz Ljutomera namesto v Mursko Soboto zavile proti Varaždinu oziroma tamkajšnji mlekarne Vindija. Gre za poslovno odločitev zadruga, ki je to verjetno storila v interesu zaščite svojih

kmetov. Ta razlaga bi bila logična, če seveda v ozadju ne bi bilo drugih igrac, ki smo jih že podrobneje predstavili. Zadrugi mlekarne uradno dolguje dober milijon evrov. Pretežni del teh terjatev izvira iz neposredne prodaje mleka Pomurskim mlekarne. Več kot tretjina pa izhaja iz posredniških poslov, ki jih je zadruga opravljala za italijanskega kupca. Očitno tudi s tem kupcem odnosi niso več tako idealni, kot so bili nekoč. Tudi ta naj bi dolgoval zadrugi kar velik znesek, ki pa ga ni pripravljen plačati. Razlog naj bi bile cene. Ko je ugotovil, da je mleko plačeval po bistveno višji ceni, kot je bila tržna cena, je odpovedal sodelovanje in zavrnil vsa plačila.

Mlekarne žrtev zadrug

Velik del problemov Pomurskih mlekarne izvira iz vodenja v zadnjih nekaj letih. Da so bili poskusi sanacije v zadnjih dveh letih neučinkoviti, pa je kljub vsemu treba pripisati dobaviteljem in večinskim lastnikom mlekarne hkrati. Pogled v poročila o poslovanju zadrug v zadnjih dveh letih samo potrjuje dejstvo, da so zadruga med drugim na račun mlekarne reševale svoje poslovanje. V tem smislu jim je ustrezala šibkost mlekarne. Pri tem so se izredno dobro zavedale, da bolj je podjetje šibko, lažje ga je izsiljevati in molsti. Še tako slabo podjetje namreč nikoli ni tako slabo, da se iz njega ne bi dalo izvleči kakšne koristi. Pomurska mlekarne zadruga smo opisali. Očitno ni bila v nič boljšem položaju KZ Radgona, ki ji je očitno uspelo doseči dogovor z največjo banko upnico, Deželno banko, pri reprogramiranju kratkoročne zadolženosti v dolgoročno. SKZ Ljutomer - Križevci je v podobnem položaju in ima že dve leti minimalno izgubo, toda do reprogramiranja finančnih obveznosti še ni prišlo.

J. Votek